

mag. Tilka Jamnik
Pionirska knjižnica KOŽ Ljubljana,
Društvo Bralna značka Slovenije – ZPMS

SNEŽNA KRALJICA NA ZRNU GRAHA Promocija Andersenovih pravljic sodobnim mladim bralcem

Precej znanja in truda je potrebno, da sodobne otroke motiviramo za branje Andersenovih pravljic. Včasih je podobno naporom kraljeviča pri dolgotrajnemu iskanju prave kraljične v pravljici *Kraljična na zrnu graha*. Veliko različnih prijemov je potrebnih, da sodobni bralci začutijo grah »skozi dvajset žimnic in dvajset pernic« ali se prebijejo skozi vseh sedem zgodb do skrivnosti »poljuba do smrti« Snežne kraljice. Kako so mi kot mentorici branja lahko v pomoč referati s simpozija Andersen danes?

Mnogopomenski potencial Andersenovih pravljic velja za univerzalno vrednoto in omogoča vedno nova različna branja za časovno odmaknjene bralce. Toda, ali ga sodobni otroci berejo?

Ugotavljamo, da **sodobni otroci poznajo Andersenove pravljice**, saj jih spoznavajo že v predbralnem in zgodnjem bralnem obdobju: pravljice poslušajo, medtem ko jim jih berejo ali pripovedujejo odrasli; to so žal pogosto različne skrajšave oziroma priredbe Andersenovih originalnih pravljic. Poznajo jih tudi s prenosov v druge medije, iz raznih lutkovnih in gledaliških upodobitev, predvsem pa iz risank; naj spet takoj opozorimo na znano dejstvo, da so Andersenove pravljice predvsem v Disneyevih risankah doživele številne potvorbe.

Nadalje **je Andersen uvrščen v učni načrt devetletne osnovne šole**; pouk književnosti mladim bralcem približa sestavine besedilnega sveta njegovih pravljic.¹ Vprašanje pa je, koliko sodobni mladi bralci sežejo po njih zaradi lastnih interesov in jih berejo v prostem času. Sodiijo Andersenove pravljice med njihova najbolj priljubljena literarna dela ali vsaj med najljubše pravljice?

Rezultati Moje najljubše knjige 2003, 2004 in 2005 kažejo, da je Andersen v vseh treh letih dobil približno enak odstotek glasov, predvsem pa je očitno, da je ta absolutno zanemarljiv. (Jakob J. Kenda, *Andersen danes*). **Več razlogov je, da Andersenove pravljice med sodobnimi mladimi bralci niso zelo priljubljene.** Najprej zaradi časovne odmaknjenosti nastanka Andersenovih pravljic (romantika sodobnim otrokom ni blizu) in njihove doživljajske zahtevnosti (niso vse in

¹ Glej referat dr. Igorja Saksida.

predvsem namenjene otrokom²). Pa tudi sicer je percepcija sodobnih otrok zaradi množičnih medijev in računalništva spremenjena. Eden od razlogov pa je zagotovo tudi ta, da otroci Andersenove pravljice »poznajo« iz predšolskega in zgodnjega bralnega obdobja, ko so jim jih odrasli brali ali pa so jih gledali kot risanke na TV idr.; ne zdi pa se jim potrebno, da bi jih zdaj še brali. Dve ali tri Andersenove pravljice pa so itak vključene v berila, obravnavajo jih torej pri pouku in ko opravijo šolske obveznosti, niso še dalje motivirani, da bi jih brali (šolsko obravnavana besedila so za otroke »kanon« in zato praviloma manj priljubljena, obveznosti jih odvrtačajo od branja).

Književna vzgoja pa se ne uresničuje le pri pouku književnosti (ki osnovnošolce uči branja umetnostih besedil in jih senzibilizira za književnost), ampak tudi v knjižnici, ki nudi bralna gradiva in v prenovljeni devetletni osnovni šoli skupaj s predmetom KIZ (knjižničnoinformcijska znanja) spodbuja iskanje in izbiranje informacij ter gradiva. Nadalje se smotri književne vzgoje uresničujejo z dolgoročno motivacijo za branje, ki se na večini (tj. 92 %) slovenskih osnovnih šol dogaja predvsem kot bralna značka. Seveda na to, koliko otroci berejo, vplivajo tudi družinsko branje, mediji in drugi dejavniki, ki pa jih lahko uporabimo v promociji branja. Pomembno je povezovanje in prepletanje čim več teh dejavnikov.

Temeljne motivacijske spodbude so povezane s poukom književnosti in povezovanjem obravnave besedil iz učbenika z branjem integralnih besedil v knjigah. Za motivacijo za branje največ naredi učitelj književnosti, ki prinaša k pouku knjige in je tudi sam (navdušen) bralec književnosti.

Da bodo učenci Andersenove pravljice brali tudi po opravljenih šolskih obveznostih, je hkrati potrebna dolgoročna motivacija, ki predvsem ne pričakuje od bralcev določenih književnih znanj, je povsem osredinjena na bralce in zato temelji predvsem na literarnoreceptijskem načelu. Kako torej pri sodobnih mladih bralcih skladno z njihovim obzorjem pričakovanj in književnimi interesi vzbuditi zanimanje za iskanje prave kraljične (*Kraljična na zrnu graha*) in poljuba do smrti (*Snežna kraljica*)?

Bibliopedagoške oblike, ki praviloma uspešno motivirajo za branje Andersenovih pravljic, so kombinacija izkušnjske motivacije, ki je pogojena z osebnoštim in bralnim razvojem mladih bralcev, močnega strokovnega in čustvenega sodelovanja mentorjev ter zelo različnih promocijskih prijemov. Pri promociji načrtujemo in izvajamo čim več različnih dejavnosti, da bi dosegli otroke – (potencialne) mlade bralce z različnimi bralnimi sposobnostmi, okusom, željami in zanimanji.

Motivacijske spodbude za branje Andersenovih pravljic – kot vedno sleherna promocija branja – so vedno povezane z individualnim in glasnim branjem ter javnim pripovedovanjem pravljic, z dostopnostjo bralnih gradiv, tj. slikanic in zbirk Andersenovih pravljic, s predstavitvijo novosti na knjižnem trgu, z različnimi prireditvami, sporočili v medijih idr. Motivacija za branje Andersenovih pravljic je vsekakor tudi vsakoletno praznovanje 2. aprila – mednarodnega dneva knjig za otroke. Seveda na branje vpliva splošno bralno vzdušje v otrokovem bližnjem in širšem okolju (na šoli, v knjižnici, v družini in, ne nazadnje, v javnosti), tako tudi različna dogajanja ob 2. aprilu (npr. podelitev priznanja moja najljubša knjiga in

² Glej referat dr. Dubrovke Zima.

nagrade izvirna slovenska slikanica), Andersenove nagrade, zbirka Andersenovi nagrajenci založbe Mladinska knjiga itd.

Društvo bralna značka Slovenije – ZPMS je v začetku tega leta poslala na vse slovenske osnovne šole motivacijske spodbude za vsa triletja, s katerimi smo ob 200-letnici rojstva H. C. Andersena še prav posebno želeli spodbuditi branje njegovih pravljic. Gradivo je zbir strokovnih izkušenj s področja promocije branja, »iz prakse za prakso«. Priložili smo tudi vprašalnik s 15 vprašanji, nekakšen kviz, primeren predvsem za učence tretjega triletja, s katerim smo jih želeli motivirati k spoznavanju Andersenovega življenja in njegove literarne ustvarjalnosti. Šole smo pozvali, da zaključke bralne sezone v tem šolskem letom povežejo z branjem Andersenovih pravljic. V ta namen smo se povezali tudi z revijama *PIL* in *Kekec*.

Zbrali smo veliko povratnih informacij s slovenskih osnovnih šol; v tem referatu so strnjene le nekatere, in sicer predvsem z naslednjih osnovnih šol: Brdo pri Lukovici, Dravljje, Frana Albrehta v Kamniku, Livada, Poljane, Selnica ob Dravi, Solkan, Spodnja Šiška in Svetje pri Medvodah.

Motivacijske spodbude za branje Andersenovih pravljic načrtujemo glede na bralni razvoj otrok. Pri otrocih v prvem triletju devetletke, ki se šele postopoma učijo branja, so to predvsem različne obbralne dejavnosti, povezane z vzgojno-estetskimi predmeti; pri učencih drugega triletja, ki so samostojni bralci, jih s pravljničnimi ugankami in kvizi hkrati potrjujemo kot bralce in motiviramo za branje pravljic; pri učencih tretjega triletja, ki so že zdavnaj prerasli t. i. »pravljnično obdobje«, pa je motivacijska spodbuda lahko raziskovalno branje in primerjava pravljic z upodobitvami v risankah in gledaliških predstavah.

Motivacijske spodbude za branje Andersenovih pravljic:

1. Motivacijske spodbude **za prvo triletje** (pravljnično, igrivo, ustvarjalno):
 - učencem pripovedujemo in beremo Andersenove pravljice (*Kraljična na zrnju graha*, *Palčica*, *Grdi raček* in druge),
 - preberemo tiste Andersenove pravljice, za katere otroci povedo, da jih poznajo (npr. iz risank),
 - povabimo starše, da doma svojim otrokom berejo Andersenove pravljice,
 - skupaj v knjižnici poberemo s polic vse izdaje Andersenovih pravljic (slikanice in zbirke), pregledamo jih in razstavimo,
 - učenci prinašajo različne Andersenove pravljice od doma (če se tako vnaprej dogovorimo in se starši strinjajo); tudi te si ogledamo in jih razstavimo
 - posebno pozorni smo do ilustracij v slikanicah z Andersenovimi pravljicami (več slikanic je ilustrirala Marija Lucija Stupica; nekatere pravljice so izšle z različnimi ilustracijami, npr. *Kraljična na zrnju graha* z ilustracijami Marije Lucija Stupica in Marjana Mančka, *Cesarjeva nova oblačila* z ilustracijami Marjete Cvetko, Kamile Volčanšek in Suzane Bricelj idr.),³
 - tudi otroci ilustrirajo Andersenove pravljice,
 - posebej pozorni smo do novosti, ki izhajajo ob 200-letnici Andersenovega rojstva (npr. *Bedak Jurček* z ilustracijami Zvonka Čoha pri založbi Mladinska knjiga, *Grdi raček* z ilustracijami Saše Bogataj Ambrožič pri založbi DZS idr.), pri tem nam je lahko za »zunanjo« motivacijo npr. tudi plakat založbe Mladinska knjiga ob 200-letnici Andersenovega rojstva,

³ Glej referat Maruše Avguštin.

- v letošnjih aprilskih številkah revij za otroke (*Cicido, Ciciban, Trobentica, Zmajček* idr.) poiščemo Andersenove pravljice in informacije o praznovanju 200-letnice njegovega rojstva,
- za poglobljanje doživljanja in razumevanja Andersenovih pravljic spodbujamo pripovedovanje, v igri z zrnem graha preverimo našo občutljivost, spodbujamo gibalno in plesno izražanje (npr. z mimom uprizorimo *Cesarjeva nova oblačila*), pripravimo spontano dramatizacijo (npr. *Kraljična na zrnju graha* ali *Kakor napravi stari, je zmerom prav*),
- poslušamo Andersenove pravljice na kasetah oz. zgoščenkah (kakovostne izvedbe integralnih besedil),
- ogledamo si lutkovno ali gledališko predstavo (lahko tudi na videu), pripravljeno po Andersenovi pravljici; povežemo z branjem pravljice v knjižni izdaji.

Naštete dejavnosti izvajamo skozi daljše obdobje oz. več dni, sklenemo pa s pravljичnim dopoldnevom / kulturnim dnevom, ki ga v celoti posvetimo H. C. Andersenu.

Pravljичno dopoldne obogatimo s pripovedovanjem in branjem drugih pravljic, na obisk povabimo pravljičarja ali ustvarjalca s področja mladinske književnosti, morda tudi (stare) starše. Spodbujamo učence, da ustvarjajo svoje pravljice (vsi skupaj eno ali vsak svojo); zapišemo jih in ilustriramo, povežemo v knjigo oz. knjige. Spoznavanje Andersenovih pravljic povezujemo z vzgojnoestetskimi predmeti (medpredmetno povezovanje).

2. Motivacijske spodbude za drugo triletje (ugankarsko):

- katere Andersenove pravljice že poznamo? Pripravimo uganke iz pravljic: s koščki besedil ali z ilustracijami (sprašujemo po naslovu, književnih osebah, pravljичnemu dogajanju); pripravimo tudi koščke besedil iz manj znanih pravljic in spodbujamo učence, da jih nato preberejo),
- morda bo dobrodošlo podobno vprašanje o povezovanju pravih polovic Andersenovih pravljic (vpr. 6 iz vprašalnika v prilogi),
- obiščemo knjižnico in si ogledamo Andersenove pravljice v izdajah, ki jih še ne poznamo,
- razdelimo jih med učence, organiziramo poročanje ... učenci pripravijo in izvedejo pravljичno uro, izdelajo »katalog« Andersenovih pravljic, ki jih imamo v naši knjižnici,
- učence sprašujemo po ilustratorjih in prevajalcih različnih Andersenovih pravljic (eni bodo poiskali podatke v knjigah, drugi v Cobiss-u; povezovanje s KIZ), glej določena vprašanja v priloženem vprašalniku (priloga 1),
- »Moja najljubša Andersenova pravljica«: učenci jih predstavijo kot reklamno sporočilo, izdelajo plakat idr.,
- obiščemo splošno knjižnico in se pozanimamo, kaj vse so pripravili za praznovanje 2. aprila,
- ogled lutkovne predstave povežemo z branjem Andersenove pravljice, po kateri je bila uprizorjena,⁴
- Mednarodna zveza za mladinsko književnost (IBBY) je 2. april že leta 1967 proglasila za mednarodni dan knjig za otroke; tudi v Sloveniji deluje Sloven-

⁴ Glej referat mag. Lidije Dujić.

ska sekcija IBBY; vsako leto ena od članic IBBY pripravi poslanico in plakat; preberimo poslanico,

- Mednarodna zveza za mladinsko književnost (IBBY) vsaki dve leti podeljuje Andersenove nagrade pisatelju in ilustratorju na področju mladinske književnosti; leta 2004 sta jo prejela pisatelj Martin Waddell in ilustrator Max Velthuijs. V knjižnici (tudi s pomočjo računalniške baze podatkov) poiščemo knjige obeh avtorjev, ki so prevedene v slovenščino, in jih preberemo.
- od leta 1998 je vsako leto prav 2. aprila proglašena nagrada »moja najljubša knjiga po izboru mladih bralcev«. Poskrbimo, da bodo tudi naši učenci glasovali. Ali poznamo vse knjige, ki so do sedaj dobile to priznanje? Preberimo jih in se o njih pogovarjajmo!
- založba Mladinska knjiga v zbirki Andersenovi nagrajenci izdaja knjige pisateljev, ki so prejeli Andersenovo nagrado. Ugotovimo, katere knjige so izšle v tej zbirki. Ali jih vse poznamo? Razdelimo jih med prostovoljce, ki jih preberejo in potem predstavijo. So med njimi tudi Andersenove pravljice? (Večina knjig iz te zbirke je primernejša za učence višjih razredov).

3. Motivacijske spodbude za tretje triletno (raziskovalno, z medpredmetnimi povezavami):

- ugotovimo, katere Andersenove pravljice učenci poznajo, ponovno jih preberejo in (samostojno) pripravijo pravljичne ure za učence nižjih razredov na šoli,
- nekatere Andersenove pravljice sami dramatizirajo in preprosto uprizorijo,
- uporabijo dramatizirane Andersenove pravljice (npr. Tanja Viher: *Kakor napravi stari, je zmerom prav*, Jani Kovačič: *Kraljična na zrnju graha*), primerjajo jih z Andersenovimi pravljicami, naštudirajo in odigrajo,
- v pomoč pri raziskovanju življenja in dela H. C. Andersena je lahko priloženi vprašalnik (priloga 1). Služi naj kot učni list dvojicam ali manjšim skupinam učencev. Uporabimo lahko tudi le po nekaj vprašanj. Tudi vprašalnik uporabimo kot »zunanjo« motivacijo, da učenci poiščejo Andersenove pravljice in jih berejo,
- posebej pozorni smo do novih izdaj Andersenovih pravljic. Učenci primerjajo nove ilustracije s starejšimi,
- primerjajo nove prevode pravljic s starejšimi⁵, npr: odlomek iz *Slavca* v prevodu Rudolfa Kresala:

»Poplačal si me!« je odvrnil slavec. »Tvojim očem sem izvabil solze, ko sem ti pel prvič, tega ti nikoli ne pozabim. To so dragulji, ki razvesele pevčevo srce!«

... in v prevodu Silvane Orel Kos:

»... Kako naj te poplačam?«

»Saj si me že!« je dejal slavec. »Ko sem ti prvič pel, sem v tvojih očeh videl solze, tega ti nikoli ne pozabim! Taki dragulji osrečujejo pevčevo srce –!«

- poučimo se o življenju in delu H. C. Andersena: pri tem bomo uporabili različne vire (povezovanje s predmetom KIZ); še posebej v pomoč nam bo njegova avtobiografija *Pravljica mojega življenja*, ki je izšla letos pri Študentski založbi,
- primerjamo/ raziskujemo Andersenove pravljice in njihov prenos v druge me-

⁵ Glej referat dr. Silvane Orel Kos.

dije (dramatizacijo *Kraljične na zrnu graha*, ugledališčenje *Snežne kraljice*, Disneyevo risanko *Mala morska sirena* idr.),

- izdelamo plakate, literarne mape, razstave, tematsko številko šolskega glasila ... oddajo na šolskem radiu. Učenci delajo v dvojicah ali v večjih skupinah; skupine poročajo, pripravimo kulturni dan za vso šolo (povabimo tudi starše).

Mentorji uporabljamo spodbude po svoji presoji (včasih uporabimo v višjih razredih tudi spodbude iz prejšnjega triletja). Nekatere iste spodbude se stopnjujejo po zahtevnosti glede na bralni razvoj otrok (v prvem triletju lahko npr. dejstvo, da otroci poznajo Andersenove pravljice iz risank, uporabimo kot motivacijo za poslušanje originalnih pravljič; v drugem triletju povežemo npr. ogled lutkovnih predstav z branjem Andersenovih pravljič, po katerih so bile uprizorjene; v tretjem triletju pa npr. raziskujemo, kakšne spremembe so doživele Andersenove pravljice v Disneyevih risankah). Paziti moramo, da različne dejavnosti niso same sebi namen – vedno znova jih prepletamo z branjem Andersenovih pravljič! **Cilj vseh motivacijskih oz. promocijskih prijemov je povezati otroke in Andersenove pravljice na način, da bi jih brali!**

Priloga 1:

HANS CHRISTIAN ANDERSEN
in Andersenove pravljice v slovenščini⁶

Viri z a reševanje:⁷

- izdaje Andersenovih pravljič v slovenščini (vključno s spremnimi besedami)
- Hans C. Andersen: *Pravljica mojega življenja*. (Študentska založba, 2005)
- COBISS/OPAC (<http://cobiss.izum.si>)

1. Katera dvojica sta letnici rojstva in smrti Hans Christiana Andersena?
 - a) 1805–1875
 - b) 1800–1849
 - c) 1904–1926
2. H. C. Andersen se je rodil v kraju Odense na otoku Fyn. Njegova domovina je
 - a) Švedska

⁶ Na podlagi vprašalnika ugotavljamo, da učenci poznajo osnovne biografske podatke o Andersenu, prav tako vedo za Andersenovo nagrado in to, da 2. april praznujemo kot mednarodni dan knjig za otroke. Vprašanja o Andersenovih pravljičah so zlahka reševali, ker jih pač poznajo. Všeč jim je bilo na primer 6. vprašanje, vendar je potrebna še dodatna spodbuda, da pravljice tudi preberejo.

Učenci so imeli največ težav pri reševanju 3. in 4. pa tudi 12. vprašanja, iz česar sklepamo, da niso prebrali Andersenove avtobiografije oz. se niso dovolj poučili o njegovem življenju (jih ne zanima?).

Učencev ne zanimajo podatki o ilustratorjih, čeprav pa jih zelo pritegnejo ilustracije. Žal tudi ni na vseh šolah možnosti za primerjavo različnih ilustracij, ker v šolski knjižnici nimajo vseh izdaj Andersenovih pravljič. Prav tako učencev ne zanimajo podatki o prevajalcih. Nimajo pa težav pri iskanju teh podatkov; poiščejo jih v knjigah ali v cobiss-u. Šele spodbuda za primerjavo ilustracij različnih ilustratorjev ali za primerjavo istega odlomka besedila različnih prevajalcev pa jih motivira tudi za branje.

⁷ Za objavo smo pravilne odgovore podčrtali.

- b) Norveška
c) Danska
3. Kakšni so bili prvi koraki H. C. Andersena v svet umetnosti?
a) Že zelo majhen je obiskoval najboljše latinske šole.
b) Oče mu je izdeloval lutke za namizno gledališče in igrače, na glas mu je bral vse od rojstva.
c) Mama mu je pripovedovala ljudske pravljice in pripovedke.
4. Kaj je značilno za Andersenovo življenjsko pot?
a) Poleg pisateljstva se je ukvarjal tudi z literarno teorijo in je bil ugleden profesor književnosti na univerzi v Københavnu.
b) Kljub slavi je bil samotar, veliko pa je potoval in bil gost pri številnih plemiških in bogatih, umetnosti naklonjenih družinah.
c) Srečno se je poročil in si ustvaril številno družino ter trden dom.
5. H. C. Andersen je pisal pesmi, dramska besedila, potopise in pravljice, toda danes je znan predvsem kot
a) »cesarjev slavec«
b) »grdi raček«
c) »kralj pravljič«
6. Povežite prave polovice Andersenovih pravljič; pravilna rešitev da naslov ene njegovih najbolj slavni pravljič (upoštevali smo prevod Silvane Orel Kos):
Divji !_! č) morska deklica
Princesa !_! c) z vžigalicami
Stanovitni !_! i) in dimnikar
Mala !_! a) in črninik
Pastirica !_! p) labodi
Deklica !_! a) na zrnu graha
Pero !_! l) kositrni vojak
(Palčica)
7. Kdo je prevedel najnovejšo zbirko Andersenovih pravljič, in to prvič iz danskega izvirnika (izšla je v zbirki Veliki pravljičarji založbe Mladinska knjiga)?
a) Rudolf Kresal
b) Silvana Orel Kos
c) Polonca Kovač
8. Kdo je prevedel Andersenovo pravljico *Cesarjev slavec*, iz katere je tale stavek: »Poplačal si me!« je odvrnil slavec. »Tvojim očem sem izvabil solze, ko sem ti pel prvič, tega ti nikoli ne pozabim. To so dragulji, ki razvesele pevčevo srce!« (z ilustracijami Kamile Volčanšek je slikanica izšla leta 1981 pri založbi Mladinska knjiga)?
a) Rudolf Kresal
b) Silvana Orel Kos
c) Polonca Kovač
9. Kdo je ilustriral Andersenovo pravljico *Grdi raček*, ki je leta 1998 izšla pri založbi Mladinska knjiga?

- a) Marija Lucija Stupica
 - b) Petra Preželj
 - c) Marlenka Stupica
10. Iz katere Andersenove pravljice je tale odlomek (v prevodu Rudolfa Kresala):
 »Spoznal sem, da te moram zaničevati,« je dejal. »Poštenega princa nisi hotela, vrtnice in slavca nisi znala sprejeti, toda (...) si lahko poljubovala za navadno igračo. Zdaj imaš plačilo!«
 In po teh besedah je odšel v svojo deželo in kraljični pred nosom zaprl vrata. Naj le stoji zunaj in poje: »Oh, ti ljubi Avguštin, Avguštin, Avguštin!«?
- a) Svinjski pastir
 - b) Slavec
 - c) Kraljična na zrnju graha
11. Iz katere Andersenove pravljice je naslednji odlomek (v prevodu Silvane Orel Kos):
 »Saj nima ničesar na sebi,« je nazadnje vzkliknilo vse ljudstvo. Cesar se je zdrznil, kajti zdelo se mu je, da imajo prav, vendar si je takole mislil: »Zdržati moram do konca sprevoda«. Komorniki pa so tudi šli za njim in nesli vlečko, ki je sploh ni bilo.?
- a) Pastirica in dimnikar
 - b) Cesarjeva nova oblačila
 - c) Poslednje sanje starega hrasta
12. Vrt matere Hansa C. Andersena po izjavi v njegovi avtobiografiji še danes »raste« v njegovi pravljici
- a) Snežna kraljica
 - b) Bezgova mamka
 - c) Cvetlice male Ide
13. Kako je naslov avtobiografije Hansa C. Andersena, ki jo je pisal do julija 1846 in je v slovenskem prevodu letos izšla pri Študentski založbi?
- a) Moje življenje je lepa pravljica
 - b) Pravljica mojega življenja
 - c) Bogu in ljudem moja zahvala, moja ljubezen!
14. Vsaki dve leti so podeljene Andersenove nagrade, ki so največje mednarodno priznanje
- a) prevajalcem Andersenovih pravljic
 - b) ilustratorjem Andersenovih pravljic
 - c) pisateljem in ilustratorjem na področju mladinske književnosti
15. Vsako leto 2. aprila, na rojstni dan H. C. Andersena, praznujemo
- a) slovenski kulturni praznik
 - b) mednarodni dan knjig za otroke
 - c) slovenske dneve knjige